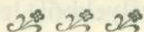

ezután is s reméljük, hogy ebben a tekintetben utólag kedvezőtlen fordulat nem fog előállani.

Igen öröndetes, hogy a létszámrendezés az erdőszámvevősségi személyzetre is kiterjed, melynek előmeneteli viszonyai igen kedvezőtlenek voltak. A VII. és VIII. fizetési osztályba sorozott tisztviselők arányszáma itt még valamivel kedvezőbbben van megállapítva, mint az erdőtisztteknél.

A részletekre vonatkozó nyilvánított néhány megjegyzés nem zavarhatja meg afeletti őszinte örömlünk, hogy az állami erdőtisztte legfőbb jogos kívánságai, ha a törvényhozás az állami költségvetést változtatlanul elfogadja és más irányban sem merülnek fel zavaró körülmények, hosszas küzdelem és vajudas után végre a jövő évben teljesedésbe mennek s ügyük ezzel nyugvóponttra jut.

Napikérdések.

(A gazdasági érdekképviselő és az erdészet. — A gazdasági egyetem. — Az erdőtörvény végrehajtása és a nagyváradi gazdagylés.)

Irta: *Földes János*, m. kir. erdömester.

Ismeretes, hogy a gazdatársadalom szervezkedése az újabb időben mily nagy arányokban ment végbe, s mily messzehatoló sikereket ért el. A mezőgazdasági érdekképviselőtek ma már nemcsak Németországban, hanem nálunk is számot tevő tényezőkké küzdötték fel magukat, sőt mi több, a mozgalom hullámai már az ország határain is tulcsapnak. Mult évi június hóban tartották meg Rómában azt a nemzetközi értekezletet, mely a III. Viktor Emanuel és az érdekelt országok jelen volt képviselői által aláírt jegyzőkönyv tanúsága szerint a „mezőgazdasági világkamarákat“ van hivatva életbe léptetni. Az erdőgazdaság képviselőit azonban egyáltalában nem vonták be az erre vonatkozó tanácskozásokba, pedig ezen a helyesen föld-, s nem mezőgazda-

sági kongresszuson az erdészettel kapcsolatos ügyeknek is kellett volna szerepelni, ha teljességre akart számítani.

S amint ezek a nemzetközi tárgyalások nélkülünk folytak le, épp úgy mellőzik az erdőgazdaság bevonását az ország keretén belül való szervezkedésnél is. Mivel sem indokolható az, hogy mikor a nagyváradi gazdaggyűlésen a *magyar gazdasági érdek-képviselő* megalkotásáról van szó, az erdészet hivatalos képviseléséről — akarattal vagy anélkül, nem firtatom — megint megfeledeztek.

A földmívelési miniszter ur ő excellenciája rendkívüli jóakarattal viseltetik e megalakulás iránt. Rubinek Gyula és Bernát István tőle kapták a megbízást, hogy *a földgazdasági érdekképviselőtről törvényjavaslatot készítsenek*, melynél az erdészet sem mellőzhető semmi körülmény között sem. Hiszen maga az előadó sem térhetett ki az elől, hogy a figyelmet az erdészetre rá ne terelje beszéde e pontjában, mely mint jellegzetes, megérdemli, hogy szósz szerint ide iktassam:

„De nemcsak államsegélyekből lesz a kamaráknak bevétele, hanem üzemi bevételekből is; és itt is utalhatok a német példára. Ha egy gazda bemegy egy német gazdasági kamarába, amely mindenütt óriási nagy épület, nem tud oly dolgot, vagy kívánságot kifejezni, amit ott rögtön ne teljesítenének, amire választ ne kapna, mert a mezőgazdasági kamara a körzetébe tartozó összes mezőgazdasági intézményeknek egyuttal központja; ott székel a kultur-mérnöki, *erdészeti*, állattenyésztési hivatal, a szövetzeti ügyek stb. osztálya, tervezettel szolgálnak ott a gazdának, ha valamit épít, sőt saját vállalkozójukkal fel is építik neki, *üzemtervet* dolgoznak ki, ott minden szükségletét beszerezheti stb. stb.“

Hogy milyen jelentősége van e gazdasági kamaráknak pl. Poroszországban a magánerdőbirtokra nézve, arra tájékozást nyújthat a f. é. „*Erdészeti Lapok*“ 342-ik lapján kezdődő s Bund által közölt lapszemle. E közleményben is arról értesülünk, hogy jóllehet e kamarák rendeltetése nemcsak a mező-, de az erdőgazdaság érdekeit is előmozdítani, a hatóságokat úgy a mező-, mint az erdőgazdaságra vonatkozó kérdésekben véleményükkel támogatni, azért Poroszországban szintén hiába való fáradozás volt, hogy az erdészet a kamarákon belül hivatalos képviseléssel birjon.

Mindamellett az életszükséglet mégis oda vezetett, hogy 13 kamara közül, melyek 1894 óta vannak törvényesen szervezve, 10 kénytelen volt erdészeti szakértőről gondoskodni.

Pedig bizony mondom, sokkal, de sokkalta nagyobb szükség van nálunk az erdészet képviselőjére, mint az e téren annyira rendezett Poroszországban.

Avagy nem a mi gazdáink körében merült fel az a panaszos szózat a „pusztuló kuriák”-ról, élénken kiszinezve azt, hogy mint lett a nemesi középosztály mindenéből kifosztott áldozat a haza oltárán azáltal, hogy segítő, szakismerő kéz hijján, potom áron elvesztegetett erdeik nyomán kellett elsorvadniok? És nem kongatják-e most is nap-nap után a vészharangot az erdejéből kifosztott szegény községi lakosok felett?

Most itt az ideje, hogy ne csak újságcikkekkel, de tényleges intézmények útján segítsünk, az erdészeti szakerők bevonásával a bajon. Hiszen, hogy még roncsolóbb formában ne léphessen fel e baj, azon éppen egyik kiváló szakemberünk, kinek becsületes szakműködéséről még az erdőpanamában utazó iratok is dicsérrel emlékeznek meg, segített azáltal, hogy az 1898. évi XIX. t.-cz. segítségével sok községi erdő elé jól záró reteszt tolt s az ott rejlő kincset nem engedi többé elprédálni, hanem annak szakszerűleg felbecsült egész értékét, melynek azelőtt jóformán csak borraalóját kapta, juttatja a nép kezébe és segíti elő annak jólétét. Ennek áldásos hatását vélem abban is felfedezni, hogy újabb időben a fának ára, az olcsó források bedugulásával, már is óriásilag emelkedik. Ezeket a tüneteket kell megfelelő módon a mi földművelésügyi miniszterünk szeme elé tárni, ki mindig annyi jóakarattal volt az erdészet iránt s nem hiszem, hogy ily irányban érvényt ne szerezzen nekünk a gazdasági érdekképviselő törvényes rendezésénél.

Ama sok feladat között, mely az erdészetnek a német gazdasági kamarákban jut, a felmérések s gazdasági beosztások készítésének közvetítése körül, erdőművelési s használati tanácsadásoknál, továbbá tűzrendőri s erdővédelmi, ismeretterjesztő s vadászati feladatok körül, különösen kiemelendő az a szerep, mely neki az *előnyös faértékesítés előmozdítása, a műfa termelésére vonatkozó utmutatások, árverési s eladási feltételek felállítása*

tekintetében jár ki. Ez irányban nálunk nemcsak a tudatlan nép de igen sokszor bármely nagybirtokos s testület szorul nagyon is rá a szakértő tanácsára. Nem egyszer milliók forognak kérdésben, melyekről éppen nem közömbös, hogy a közjólét céljaira fordíthatnak-e vagy egyes emberek zsebébe vándorolnak. Elég itt a szász egyetem erdeire rámutatni, melyeket az erdészeti felügyelet közbelépése az utolsó pillanatban mentett meg az elfecséreléstől.

Mily könnyen s olcsón menekednének meg ily veszélytől az erdőbirtokosaink, ha a drága s hozzá nem értő ügyvéd helyett a kamarai erdészeti szakértőt oly megnyugvással vehetnék igénybe, mint Németországban, hol a kamarák erdészeti működése most már általában igen kedvező megítélésben részesül, jöllehet, a megalakuláskor annak hivatalos képviselőjét be nem fogadták. Így a fent idézett ismertetés szerint: „A brandenburgi kamara kerületében az 1904/5. számadási évben 60 szakvéleményt és tanácsot adott az erdészeti osztály, mintegy 30.000 *ha* erdőterületre vonatkozólag; 35 *magánerdő (25.000 ha) gazdaságát a birtokos a kamara állandó felügyelete alá helyezte.* 1900. aug. 1. óta a kamara erdészeti szakértői 17 *magánerdőt* és 3 *községi erdőt* rendeztek be 15.700 *ha* terjedelemben, továbbá 15 erdőbirtok (13,150 *ha*) üzemrendezése folyamatban van“.

Ha ez így van Poroszországban, mennél tömegesebben és szívesebben vennék igénybe a mi erdőbirtokosaink ily fajta szakértőiket, kik saját magok alkotta intézményük alkalmazottai lévén, nem kellene félniök tőlük, mint az állami közegektől, úgy nálunk, mint amott.

Mióta felvetődött az az eszme, mely már részben gyökeret fogott, hogy a vármegyei mezőgazdasági egyesületek mintájára vidéki erdészeti egyesületek alakíttassanak, nem térhetünk ki a felvetett kérdés keretén belül annak taglalása elől sem, hogy a gazdasági kamarák és a vidéki egyesületek között mily viszony álljon fenn. Erre nézve Paur és Rubinek felfogása némileg különbözik. Paur Ödön „*Mezőgazdasági problémák*“ című munkájában találóan „*gazdaszékek*“-nek nevezi a gazdasági kamarákat és beleolvasztja az egyleteket a *vármegyéenként* megalakítandó gazdaszékekbe, „*mező- és erdőgazdasági kamarákba*“, mely másodfoku fórum lenne, míg az első fokot a községeként megalakítandó

„gazdatestület“ képezné. Paur — igen helyesen — mindenütt az erdészetnek is juttat megfelelő szerepet a gazdasági érdekképviselői szervezetek szervein belül.

Ő az egyesületek helyett a független társadalmi ellenőrzés gyakorlását a jövőben a területhez nem kötött, több vármegyére kiterjedő gazdasági egyesületekre ruházná át, élükön az OMGE-vel. Ez a tervbe vett részben létesített vidéki erdészeti egyesületek beosztásával is teljesen egybe esik, élükön az Országos Erdészeti Egyesülettel.

A nyitrai gazdasági egyesület most októberben tartott gyűlésén szintén kimondotta, hogy az érdekképviselői alulról felfelé rendeztessék, a községi és vármegyei szervezetek kiépítésével és a gazdasági egyesületek meghagyásával. Szintén minden megyének egy kamarát szán, ha nem lehet, megelégszik a több megye összefoglalásával alakítandó kerületi kamarák felállításával.

Ezzel egyetértőleg Rubinek felfogása a nagyváradi közgyűlés következő határozatában jut kifejezésre:

A gyűlés a mezőgazdasági érdekképviselői szervezésére nézve szükségesnek tartja, hogy az

- a) a kötelező társulás alapján történjék,
- b) a létesítendő mezőgazdasági kamarák, mint kerületi kamarák, egy vagy több törvényhatóság területére kiterjedő működéssel birjanak, hogy
- c) a mezőgazdasági kamarák kiadásait, amennyiben azok másnemű bevételek útján fedezetet nem nyernének, a kataszteri tiszta jövedelem legfeljebb 1°/₁₀-áig emelkedő önmegadóztatás útján fedezik;
- d) a mezőgazdasági kamarák a megyei gazdasági egyesületekkel, ezek autonómiájának fenntartásával, szerves összeköttetésbe hozassanak;
- e) a gazdáközüvélemény egyöntetű megnyilatkozásainak biztosítása céljából a szabad és a kötelező társulás alapján szervezett gazdasági társadalmi szervezetek egy országos érdekképviselői központban egyesíttessenek;
- f) a mezőgazdasági kamarák a szükséghez képest hatósági teendőkkel is megbízhatók legyenek.

Miképpen történjék az erdészet bevonása a gazdasági érdekképviselőbe?

Minden igyekezetünk most már csak odairányuljon, hogy a mezőgazdasági szervezkedés minden mozdulatát figyelemmel kísérve, minden erőnkkel, különösen orsz. erdészeti egyesületünk útján odahassunk, hogy a minket megillető helyeinkből ki ne szoríttassunk s ebben a tekintetben örömmel értesültem az Erd. L. f. é. októberi füzetéből, hogy az egyesület igazgató-választmánya elhatározta, hogy a gazdasági érdekképviselőteken való részvételünk kérdésével foglalkozik.

Egyéni nézetem szerint az erdészetnek a gazdasági érdekképviselőbe való bekapcsolása érdekében a következők volnának szükségesek:

Oda kell törekedni késedelem nélkül, hogy az országnak lehetőleg minden erdőbirtokosa s erdészeti szakembere tömörülésre birassék s erre nézve, a gazdaság példáját követve, egyik legalkalmasabb expediensnek találnám, ha az országos egyesülettel az élükön, bizonyos autonómiai hatáskörrel vidéki erdészeti egyesületeket léptetnénk életbe az egész ország területén *erdőfelügyelő-ségenként*. S hogy ez egyöntetűen és gyorsan történjék, az impulsusnak, a biztatásnak felülről kellene kiindulni. Hiszen ha a belügyminiszter, megfelelő módon felhívhatta a főispánokat a gazdasági szövetkezetek támogatására, miért is ne történnék hasonló a földmívelési miniszter részéről az erdészeti egyletekre nézve az által, hogy az erdőfelügyelők hasonló támogatásra hivatnának fel?

Ezekben a vidéki egyesületekben a vezérszerep az elnökségben és választmányban az *erdőbirtokosokat* illetné, mert nem tisztviselői egyesületek alakítása a cél, hanem az erdőbirtok érdekképviselője. Az erdőtisztek működésére így is elegendő tér nyílnék, mert ugy a választmányban, mint azon kívül módjukban volna érvényesülni.

Agazdaszék kerületi beosztására nézve pedig a következőkben nyilvánítom véleményemet:

Ismételten volt szó a lapokban, ujabban okt. 2-án az „Az Ország” vezércikkében, a gr. Andrássy Gyula reformjavaslatai tárgyában november hó folyamán összehívandó közigazgatási szaktanácskozmánnyal kapcsolatosan, hogy milyen közbenső fórum szerveztessék

az autonóm megyei s városi helyhatóságok és az állami akaratot képviselő kormányhatalom közé.

Rámutattak arra a sok zavarra és hátrányra, mely abból származik, hogy a különböző hatóságok határai nem esnek össze a természetben, hanem egymást keresztül-kasul szelik, sok lótlásfutást, kellemetlenséget okozva az ügyfeleknek. Jövőre a kikerekítésnél erre okvetlenül tekintettel kell lenni s ezt a bajt helyre kell igazítani. A megoldás oly módozatáról van szó, hogy *több megyei és városi joghatár összekapcsolásával* nagyobb közigazgatási kerületek alakuljanak, melyek élére egy *főtanács* állíttatnék, melynek $\frac{2}{3}$ -ada több évre megválasztott, $\frac{1}{3}$ -ada a közhivatalok főnökeiből delegált férfiakból állana, *főispánnal az élén*. A több megye összefoglalásával nagyobbra fogott kerületekbe vonnák be *a közigazgatási bizottságokat is*.

Erre voltam tekintettel, mikor a vidéki erdészeti egyesületek megalakítását erdőfelügyelői kerületenként véltem legcélszerűbbnek, s ily nagyobb kerületté kívánná Paur is a gazdasági egyesületek, a nagyváradai gazdaggyűlés pedig a gazdaszék hatáskörét kiterjeszteni. S minthogy itt arról van szó, hogy e kerületekbe oly megyék foglaltassanak össze, melyek számos közös érdekekkel birnak és topografikus alakulásuknál, gazdasági és kulturális berendezésüknél fogva gyakran egymásra utalvák: — nagyon közel fekszik a gondolat, hogy e kikerekítésnél *az erdőfelügyelőségek kerülete* vétessék tekintetbe, hol e követelmények nemcsak tekintetbe vétettek, hanem 25 év óta törvényileg szervezve lévén, már többé-kevésbbé állandósult kapcsolat létesült az összefoglalt megyék között a 20 erdőfelügyelőségi kerületben.

A gazdasági kamaráknak természetesen ugyanazok volnának a kerületeik.

Hogyha Szegeden, melynek erdőfelügyelőségi kerületében csak $2\frac{1}{2}\%$ az erdő, nem birna képviselettel az erdészet a kamarákban, az még valahogy megmagyarázható volna. De hogy Erdély területén, hol 45% s több, sőt Háromszék megyében 61% az erdő, miért legyenek tisztán mezőgazdasági kamarák, az sem közigazgatási, sem célszerűségi szempontból nem volna indokolható. Vagy siket fülekre találna éppen a legilletékesebb helyen az a sok hajmeresztő panasz, mely az országot „erdőpanama“

czim alatt bejárja. Ha az ottani *erdőközségek szövetkezés útján megfelelő erdészeti képvisellel bírnak az ott létesítendő gazdasági kamarákban*, hová minden bajukban bizalommal fordulhatnak, nem lesznek az erdőeladásoknál fosztogatásoknak kitéve, sőt napról-napra fokozódó szép jövedelemre tesznek szert, mint a határ-örvidéki községek, mióta rendszeres államerdészeti kezelés alatt állnak, holott azelőtt kézen-közön eluszott a haszon.

Nagyon sokat lenditene ez a székelgyföldi segítő-akción. De vajon mit segíthetne ott egy tisztán gazdaságokból álló kamara?

Nem hihetem tehát, hogy a gazdasági érdekképviselő törvényes megoldása az erdészet közbevonása nélkül megtörténhetnék, mert az további végzetes következményekkel járna oly országban, mint Magyarország, hol a rendszertelen erdőgazdálkodásból származó nyomorúság annyi derék munkaerőt kerget tul a határon.

*

Az erdészeti szakoktatás szempontjából legnagyobb figyelemre méltónak tartjuk a Budapesten felállítandó *gazdasági egyetem*, jobban mondva talán földmívelési egyetem eszméjét.*) Hutyra Ferencz dr. penditette meg ezt a „*Köztelek*” f. é. 72. (szept. 15-iki) számában.

Ez most annyival időszerűbb s könnyebben kivihető, mivel nemcsak a gazdasági szakoktatás s az arra vonatkozó intézmények ujjaszervezése van jelenleg folyamatban, hanem az *Országos Erdészeti Egyesület* is egyhangulag kimondotta közgyűlésén, amiről Hutyra is megemlékszik cikkében, hogy az erdészeti szakoktatás Selmecezen a „*bányászatitól külön választatván, a székesfővárosba helyeztessék át* és itt mint önálló erdészeti főiskola ujjaszerveztessék. A kérdés most” — írja tovább — „annyiban is időszerű, mert az erdészeti szakoktatás céljaira nagyobb szabású építkezések vannak tervbe véve”.

Minthogy pedig a magyaróvári akadémiát is, mint főiskolát Budapestre akarják hozni, legcélszerűbb volna a már ott levő állatorvosi főiskola bevonásával egy *gazdasági egyetemet* felállí-

*) Azzal a kérdéssel, vajjon az erdészeti oktatás érdekében célszerű-e a Gazdasági egyetem eszméjéhez csatlakozni, az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya f. hó 17-én tartandó ülésén foglalkozik. Szerk.

tani, melynek három fakultása volna: *a gazdaszat, erdészet és az állatorvosi szak*. S igen helyesen mondja Hutyra, hogy mostani széttagoatlóságukban *a tanárok s hallgatók nélkülözik azt a felette előnyös, kölcsönös befolyást, melyet az egyetemeken a különböző fakultásokban egymásra gyakorolnak, megtanulják méltányolni egymásnak tanulmányait és a rokon foglalkozások értékét, ami az életbe kikerülve, egymást támogató, összhangzó és ezzel eredményesebb tevékenységre készítetne a különböző gazdasági ágazatok képviselőit*".

Nagyon megszívlelendő szavak ezek, melyek súlyát most érezzük legjobban, mikor a gazdasági kamarák létesítéséről van szó s az egyes gazdasági ágazatok működése közötti disszonancia oly számos jele mutatkozik, mint amilyen pl. a nagyváradi nagygyűlésnek alább tárgyalandó határozatában is megnyilvánul.

*

A nagyváradi tárgyalásoknak egyik kiváló mozzanata volt *az erdőtörvény végrehajtásának módosításáról* szóló kérdés, melynek előadója Erős Rezső püspöki jószágigazgató volt.

Hosszabb indokolás után, mely az Országos Erdészeti Egyesületnek erre vonatkozólag már szintén megindított tárgyalása során bizonyára ismeretessé válik, a nagygyűlés a következő határozati javaslatot fogadta el azon hozzáadással, hogy az összes társegyesületekkel (vajjon az erdészettel is?) közöltessék.

Kimondotta, hogy:

1. A belterjesebb mezőgazdasági művelési ágaknak és a vele kapcsolatos állattenyésztésnek magasabb jövedelmezősége és ezzel kapcsolatos közgazdasági előnyeire tekintettel, sürgős szükségét látja, hogy a nem feltétlen erdőtalajok az erdőművelési ágból kivétsenek és ennek foganatosítása céljából javasolja:

a) hogy az erdők összeírása újból foganatosítsassék, mely alkalommal *erdészek és gazdák meghatározása alapján különíttessenek el a feltétlen erdőtalajon álló erdők a nem feltétlen, vagyis más művelési ágra állandóan alkalmas területektől*;

b) hogy a nem feltétlen erdőtalajok *minden rekompenzáció nélkül* engedtesse át szántó, rét vagy legelőművelési ágba;

c) *a tagosításkor legelőilletményül nyert s erdőknek törz könyvelt területek, ha nem véderdők, adassanak vissza eredeti rendeltetésüknek, viszont*

d) *kopárosodásnak indult legelőterületek cseréltssenek ki huzamosan legeltetésre alkalmas erdőterületekkel*;

e) hogy az *erdőminimum* 80, lehetőleg 100 holdban állapíttassék meg és a 80, illetve 100 holdig terjedő *erdőbirtokok*, ha nem állanak feltétlen *erdőtalajon*, vétessenek ki az *erdőművelési ágból* és *télessenek át abba a művelési ágba, amelybe talajuk és fekvésüknél fogva illenek*;

f) hegyvidéken alakíttassanak *ligetes legelők*, illetve engedessék meg, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 17. §-a alá tartozó *erdőségekben* ilyenek létesíttessenek.

g) hogy a *jövedelmezőtlen* községi és közbirtokossági *véderdők kezelése államköltségen* eszközöltessék;

h) hogy a *kisbirtokosok tulajdonában levő kopárok államköltségen* telepíttessenek be.

Az *erdőtörvény* védelmére egyedül gróf *Zselénsky Róbert* lépett fel, ki azt jónak tartja s annak szigorú végrehajtását óriási haszonnal járónak tartja a községekre nézve. Éppen az a baj, hogy sok helyen a tönkrement birtokok *erdőterületeit* letarolva, azokból *legelőket* alakítanak. Ennélfogva kijelentette, hogy a határozati javaslatot el nem fogadja. Az ő szava azonban igazán a pusztában elhangzó szózat vala, az *erdőgazdaság* illetékes képviselőit meghívni pedig a *gazdagylás* nem tartotta szükségesnek.

Anélkül, hogy az Országos Erdészeti Egyesület erre vonatkozó tárgyalásainak elébe akarnék vágni, avagy e határozati javaslat számos pontjára vonatkozólag *kimerítő* véleményt akarnék mondani, saját tapasztalataim alapján a következő megjegyzések kerülnek tollamba.

A feltétlen *erdőtalaj* fogalma igen tág. A *futóhomok* feltétlen *erdőtalajnak* van minősítve, de ki fogja annak tartani, ha *szőlőtelepítésre* használtatik fel s nem *legelőre*? Pedig jelen esetben az *állattenyésztés* jobb *jövedelmeztetéséről* van szó. S ki biztosítja az *erdészt* ma, hogy a *mezőgazda* azt a talajt aképpen fogja művelni, hogy *futóvá* ne váljék? Hiszen ott van a *deliblati homokpuszta* története. Ott van az a sok *kopár legelőterület*.

Egy példát hozok fel a legközelebbi multból, hogy az *állattenyésztésre* a miniszterium közbenjárására s egy községnek nagy utánjárására *legelőül* átengedett *elsőrendű buzatalajon*, de ártéren álló *erdőföldből* mi lett. Ki volt kötve, s azért nagyon *leszállított* haszonbér mellett kapták, hogy *rendes legelőt* telepítsenek oda. Most *embernagyságu tüske* és *kóró nő* azon a helyen, mindjárt az első évben, s a *marha* alig kap *legelni* valót, mert hát *legelőtelepítés* nélkül *rácsapták*.

A *szőlőművelés* még a *véderdőnek* való *legmeredekebb* *köves*

oldalakon is sikerrel folytatható. De tény az is, hogy ily szőlős vidékeken fordulnak elő a legnagyobb kopárok is, s a szőlő jó termőképessége a 10 évet nem igen haladja túl. Ha tehát arról van szó, hogy a *nem feltétlen* erdőtalaj, mert ilyenre az említett alapon bármelyik volna mondható, abba a művelési ágba soroztassék, amelybe talajánál és fekvésénél fogva illik, mért nem sorozzák be a kopár legelőt oda? Vagy ha már az erdész arra van kiszemelve, hogy az erdőtalajt *minden rekompenzáció nélkül* engedje át, viszont a mezőgazdaság által terméketlenné tett területeket vállalja vissza, hogy hosszú, költséges munkával telekesítse azokat: legalább hagyják szóhoz jutni, hogy a gazdász által is — saját érdekében — megszívlelendő nézeteit elmondhassa, melyekkel távolról sem helyezkedik oly merev álláspontra, ahogy előre feltételezik. Az ily területátengedésre kirendelt vegyes bizottságok különben is — mint saját tapasztalatomból mondhatom — rendszeren úgy vannak megalakítva, hogy az erdész döntő szóhoz nem igen juthat bennük.

Egy ártéri füveterület ily módon lett a gazdaság részére, minden tiltakozás ellenére, oda ítélve. Komikus jelenet volt azután az, mikor a helyszínére hozott magasabb rangú miniszteri biztosnak nem lehetett megmutatni e területet, mert az a folyam hajjai által, mint minden évben, éppen akkor is tökéletesen el volt borítva. A terület átengedése természetesen ekkor nem lett többé feszegetve. Mert tudvalevő dolog, hogy az ilyképpen iszapolt legelőn, ha lemegy is az ár, a szarvasmarha könnyen lépfenére tehet szert.

Tagadhatatlan, hogy sok erdő van még oláhlakta vidéken oly meredek agyagdombokon, melyek pl. a Dunántul baj nélkül kezelhetnek hosszú időközön keresztül szántókul, de amaz erdővidéki népre bizni nem lehet. Saját magát czáfolta egy ily községbeli lakosság, mikor erdőterület átengedését kérő folyamodványában maga beismerte, hogy saját határa majd $\frac{3}{4}$ -ed részben oly vizmosásossá vált, hogy azon már semmiféle művelést nem folytathatnak, még legelőre sem való.

Pedig ez a községi határ annak idején már a lankásabb részből lett kihasítva. Mivé vált volna vajjon kezelése alatt az a talaj, melyet a meredekebb erdőből hasítottunk volna ki neki? Az is

igaz, hogy az ily meghasogatott határból egy igen jó gazda hírében álló főúr megvett több száz holdra menő területet, a vizmosásokat kiegyengette s elsőrendű búzát termeszt rajta.

Nagyon csinján s körültekintő módon kell tehát eljárni, mielőtt egy erdőterület átengedésére reá állnánk.

Igen sok kérdés merülhetne még fel a vita során, de elégnek tartom itt nagyjában rámutatni. Lesz tán szaktársaim között, ki még bővebben hozzá szól.

Az előbbieken előadottak csak figyelmeztető s riadó szótat kívánt lenni szakköreinkhez, hogy éberségre s összetartó fellépésre biztassa őket.

Félre most minden disszonáns hanggal s álljunk össze, hátat háthoz vetve, igaz ügyünk megvédelmezésére, s jogaink kiküzdése végett.

A hazai ipar faszükségletének beszerzési nehézségeiről.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara 1906 július 12-én tartott közgyűléséből panaszos felirattal fordult a kereskedelemügyi minisztériumhoz, amelyben azokkal a nehézségekkel foglalkozik, amelyekkel a hazai iparnak faszükségletének beszerzésénél küzdenie kell.

Idézzük ennek a felterjesztésnek lényegét kidomborító néhány részletet, hogy azután néhány megjegyzést fűzzünk hozzá, mert a kamara panaszja és javaslata természetesen közlelről érdeklí az erdőgazdaságot is.

„Iparosaink panaszja főképpen arra irányul, hogy a faanyag folytonos drágulása mellett *elsőrendű faanyag* éppen nem kapható és a meglevő másod-harmadrendű fűrészelt anyagnak ára is — viszonyítva a tőárhoz — mesterségesen drágítottnak látszik azon árkülönbségnél fogva, mely a tőár és a forgalomra előkészített fűrészelt anyag ára között van.

Mindenféle fával bővelkedő erdőségekkel dusan megáldott hazánkban különösnek kellett találnunk azon panaszt, hogy a fával dolgozó iparos megfelelő és neki tetsző nyersanyaghoz nem tud jutni.

Annál különösebb jelenség ez, mert 25—30 évvel ezelőtt, mintegy 10—15 évre visszamenő időig, faiparosaink szinte duskáltak a faanyagban s mindenütt az országban, különösen pedig az erdélyi részekben nagy faraktárakkal bírtak